

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.



Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto. Za inozemstvo 15 D. — Posamezna številka stane 50 para. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 300 D, na $\frac{1}{4}$ strani 150 D, na $\frac{1}{8}$ strani 75 D, na $\frac{1}{16}$ strani 50 D, na $\frac{1}{32}$ strani 25 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 para, najmanj pa skupaj 5 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. Ljubljana, 15. aprila 1922. Letnik XIX.

Obseg: Kmetovalci, na kakršnih pristop k družbi kot ude žvižgam! — Odbirajte koruzne stroke za seme! — Umno pridelovanje krompirja. — Bučne tropine. — Enketa živinorejskih zadrug v Ljubljani. — Pokončevanje grozdnega črvička kiseljaka z »Urania zelenilom«. — Zatiranje trsne plesnobe. — Klorov baker — bosnapasta. — Zložbe poljedelskih zemljišč na Hrvaškem. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Družbene vesti. — Inserati.

Kmetovalci, na kakršnih pristop k družbi kot ude žvižgam!

Na zadnji seji glavnega odbora Kmetijske družbe sem glede gotove vrste kmetovalcev, ki še niso ali niso več družbeni udje, v svoji temperamentnosti dejal, da na njih članstvo žvižgam. Ta moj izrek, ki res ni parlamentaren, se utegne zakrivljeno s kako gonjo proti meni izrabljati v listih, ki žive od prostaške demagogije in kateri zaradi lepšega »Prerod« priporočajo, sami pa največ skrbe, da se ljudstvo k prerodu ne navaja.

Kar sem rekel, pri tem ostanem, dasi bi bilo modrejše to manj drastično in v boljši obliki izreči.

Ko sem prišel leta 1884. k bivši c. kr. kmetijski družbi, ne kot uradnik, ampak kot izvoljeni ud glavnega odbora, da tajnikujem proti nezadni remuneraciji, je bila družba med najslabšimi v bivši Avstriji. Plačujočih udov je imela okoli 500, od katerih je bilo večina Ljubljančanov in ostane pa podeželska inteligenca, a kmetovalcev kmetijskega stanu, ne vem, če je bilo 10%.

Kmetijska družba je prosvetna »kmetijska«, ne pa »kmetska« organizacija, in vse moje delovanje je imelo cilj, pridobiti čim več stalnih udov iz kmetskega stanu ter jih vzgajati za kmetovalce, ki imajo zmisel za kmetijski napredek. Moj dejanski poklic, od katerega sem živel, je bil državnega potovalnega učitelja. Ko sem čez desetletja odložil tajništvo pri Kmetijski družbi, sem dosegel svoj idealni cilj v taki meri, da je kranjska kmetijska družba slovela med prvimi; niti osebni nasprotniki mi niso odrekli zaslug in na Dunaju sem si priboril pozicijo, kakor malokateri izmed mojih kolegov, navzlic temu, da

sem v prid kmetovalcev nastopal pri vseh uradih, od najnižjih do najvišjih, brezobzirno in ne glede na svojo osebno korist. Nisem iskal ne hvaležnosti, ne priznanja in ne slave, vršil sem svojo dolžnost do skrajnosti.

Če je postala naša Kmetijska družba vzorna, v zgled vsem drugim, in edina izmed kmetijskih glavnih korporacij bivše Avstrije, premožna, recimo bogata, je samo moja zasluga, ki si je ne dam odvzeti od nobenega demagoga in edino, kar obžalujem, je dejstvo, da se še vedno najdejo kmetovalci, ki demagogom nasedajo. Najgnusnejši so paljudje, ki nimajo nobenega deleža na doseženem uspehu naše družbe, ki jo pa sedaj hočejo zlorabljati, se s pavovim perjem šopiriti in njen dober sloves z neprestanim hujskanjem v blato pogaziti.

Noč in dan sem premišljeval, kaj naj se ukrene, da se družba povzpne in zlasti pridobi med kmetovalci več udov. Predaleč bi me vodilo, na tem mestu vse te podrobnosti razkladati. Ne smem pa zamolčati, koliko je v pričetku stalo truda, pridobiti enega uda, ki naj ostane zvest in zaveden kmetovalec; saj naši kmetje Kmetijske družbe niti po imenu niso poznali, kaj še, da bi spoznali, da je umno kmetovanje z možganami več vredno, kakor starokopitno, omejeno samo na ročno delo po zastarelih šegah.

Priskrbovanje gospodarskih potrebščin potom družbe za njene ude se je pri družbi semintja vršilo že 100 let sem. To priskrbovanje gospodarskih potrebščin sem jaz po premišljenem načrtu pri družbi kot nekaj stalnega zasnoval in od leta do leta spopolnjeval. Namen te zasnove

pa ni bil delati dobičke, niti novih udov loviti, ampak od družbe priporočene nove potrebščine za umno kmetovane vpeljavati, družbene ude varovati pred prevaro in odiranjem. Držeč se strogo tega namena, je bila proti družbi vsaka znatna konkurenca onemogočena, in v tem grmu leži zajec, da se je svoječasno proti družbi pričela gonja. Demagoška politika je bila pri tej gonji le pretveza, dejanski sta pa bila vzrok „profit“, ki se zaradi družbene delovanja ni dal doseči, in pa otročja komercialna nesposobnost, ki je gnala namišljeno trgovanje v propast. Knjige bi lahko pisal o tem boju, za katerega se je vse mobiliziralo od Ljubljane do Dunaja. Odnehal sem iz gotovih razlogov vsled pritiska poznejšega ministrskega predsednika Becka, ki me je neki večer do polnoči v svoji pisarni na Dunaju nagovarjal, rotiti in mi obljubljal zlate gradove. Zvršile so se neke izpremembe, toda, kar se je poprej preklinjalo, se je potem blagoslavljalo in ostalo je vse pri starem. Toda dovolj o tem, če se mi bo ljubilo, popišem enkrat te dogodke.

Prišla je svetovna vojna. Prenehalo je pospeševanje kmetijstva in pričelo se njega razdiranje. Moja narava in dolžnost sta mi velevali tudi v vojnem času delati, kar se je dalo. Ni me motilo konfisciranje „Kmetovalca“, citiranje na policijo k zloglasnemu dr. Skublu zaradi famoznega ljubljanskega žitnega zavoda, ki je edini v bivši Avstriji deloval brez Kmetijske družbe kot oficijelne glavne deželne kmetijske korporacije, z največjim uspehom sem se zoperstavljal samovoljnosti soldateske, ki sem jo vedno ugnal v kozji rog, dosegel sem oproščenja od vojne službe kar na debelo, itd.

V tem vojnem času je družbeno priskrbovanje gospodarskih potrebščin dejansko postalo protipravilno, kmetje, ki jim ni bilo za pravi smoter Kmetijske družbe, so trumoma pristopali in vse druge družbe so glede udov nazadovale, a naša je dosegla število, ki ni bilo v nikakem pravem razmerju z dejanskim položajem. Še kratek čas po vojni je to stanje trpelo. V vojnem in povojnem razpoloženju so se vrinile marsikateri razvade, in razvajenci pri povrnitvi v mirovni čas, ne znajo razumeti, da to, kar je bilo tedaj, ne more več ostati. Preprostemu človeku ni tega toliko zameriti, pač pa inteligentom. Pa tudi ta inteligenca, če sploh je, „markira“ nezadovoljnost prav mnogokrat le iz gole demagogije in želji po hujskanju, ker se sama ni prerodila.

V ilustracijo gorenjih razmer navedem en zgled.

Pod pretvezo nabave in oddaje semenskega žita, sem med vojno, ne da bi glavni odbor vprašal, vpeljal v deželo na stotine vagonov žita, ki sem s a m čezenj disponiral po 80 do 200 K za 100 kg, dočim se ga je dobilo le naskrivoma kje po 800 do 1000 K za 100 kg. Stal sem na formalnem stališču, da le družbeni udje smejo dobiti to žito, ki je pa seveda skoraj vse šlo v mlin. V Bohinj sem dal v jeseni leta 1917. 7½ vagonov in leta 1918. pa 4½, torej skupaj 12 vagonov tega žita. Zaradi zahtevane formalnosti, da morajo biti prejemniki žita družbeni udje, so v obeh Bohinjskih občinah, ki imata skupaj 815 hiš, imeli 1122 udov! Ali je bilo to število naravno?! Sedaj, ko ni več žita, je padlo število udov na 210. In zahvaľa? Volili ste me pač obe občini za častnega občana (seveda ne iz lastnega nagiba, ampak na migljaj nekega uvidevnega gospoda). Govorili so, da sem jih lakote rešil, a leta 1919. je pa prišel en del, niti izvoljenih, delegatov, pod vodstvom neke moralne propalice proti meni demonstrirati. Bog ne daj, da bi zapeljancem kaj zameril, ki se imajo še v marsičem drugem meni zahvaliti, tudi mi ni žal, da sem jim dal kruha, prav pa dam onemu ljubljanskemu listu, ki je dne 28. maja 1920. pisal, „da se je Kmetijska

družba za časa Pirčeve vlade izpremenila v berlog kupčevalcev in trgovcev“. Danes uvidevam, da je ta list prav imel, kajti z izpremembo družbe v tak brlog, kakršnega je en bohinjski podružnični načelnik še lansko leto zahteval, so pristopili k družbi kot udje ljudje, ki jim ni prav nič za smoter družbe. Na take ude, ki ne pristopijo k družbi kot prosvetni organizaciji, pa jaz žvižgam.

V zadnji seji glavnega odbora je bil govor o modri galici, ki jo je družba dovolj imela kg po 22 K za vse, ki so se zanjo pravočasno zglasili. Še več. Ni se držala določenega roka 10. decembra l. l., ampak jo je dajala skoraj do konci meseca januarja t. l. Sedaj, ko stane galica kg 35 do 40 K, bi seveda marsikdo rad postal ud in bi si morda celo prepovedal dopošiljanje „Kmetovalca“, ker ga ne briga smoter družbe, ampak profit.

Kmetijska družba pa mora sedaj korakati pri prerodu na čelu, jaz, ki sem jo izpremenil za časa vojne v prid kmetovalcev „v brlog kupčevalcev in trgovcev“, sem dolžan, dokler sem predsednik, jo skušati privedi nazaj v predvojni slavnostni stan. „Berlog“ je bil med vojno družbenim udom koristen; ponosen sem, da sem dal v njegovem zavetju tisočem kruha in dobička, a sedaj so drugi časi. Ta upravičeno ožigosan berlog se mora zasuti (oni, ki so imeli od njega dobiček, ga še sedaj žele) in v to svrhu potrebuje družba stalnih udov, ki sledijo njenim smotrom, v ugodnih in neugodnih prilikah. Na ljudi pa, ki preže samo na ugodne prilike se okoristiti ter jim je vse drugo le deveta briga, pa jaz za svojo osebo, po domače rečeno, žvižgam!

V Ljubljani, na cvetno nedeljo, 1922.

Gustav Pirč.

Odbirajte koruzne stroke za seme!

Od semena, ki ga spravljamo v zemljo, je odvisen tudi pridelek. Za seme je najboljšo zrnje komaj dovolj dobro. To načelo velja za vsako rastlino, torej tudi za koruzo. Z dobro vrsto semena zvišamo najprej pridelek, istočasno pa izboljšamo tudi kakovost. Kaj moramo pri koruzi najbolj upoštevati, če hočemo doseči zadovoljive pridelke?

Koruzni stroki, ki jih odbiramo za seme, morajo biti okrogli (ne ploščnati), po možnosti precej dolgi, pravilno in krepko razviti, spodaj in zgoraj približno enakomerno debeli, s polno nastavljenim in docela dozorelim zrnjem. Sredi stroka se nahaja najbolj razvito zrnje, zaradi tega je za seme uporabljati po možnosti samo to seme. Drobnost zrnja na vrhu in predebela na vznožju stroka za setev ni posebno primerno.

Od važnosti so tudi vrste na stroku, v katerih je zrnje nastavljeno. Zrnje mora biti v ravnih — ne v spiralnih, zavitih — črtah, polnih od znožja do vrha, brez praznin. Vrste se naj enakomerno tišče ena druge brez vmesnih presledkov. Pregosto in neenakomerno nastavljeni stroki niso primerni za seme.

Posebno važno je tudi število vrst na strokih, kajti od njega je odvisna količina zrnja, ki ga dobivamo pri koruzi. Stroki imajo 10 do 16, celo do 18 vrst. Oni stroki, ki imajo le 10 vrst, bodo brezdvomno dali veliko manj zrnja, kakor oni, ki jih imajo 16. Zaraditega mora biti stremljenje vsakega kmetovalca, da si za seme izbere le take stroke, ki imajo po možnosti veliko število vrst zrnja. Z odbiranjem koruze na podlagi tega načela so umni kmetovalci dosegli, da so svojo domačo koruzo, ki

je navadno imela le 10 do 12 vrst, pripravili tako daleč, da se dandanes med splošno setvijo dobi komaj kak strok, ki ima le 14 vrst, pač pa izkazujejo splošno po 16 do 18 dobro razvitih vrst zrnja. Kako se je s tem pridelek na isti površini zemlje povečal, si lahko vsak kmetovalec sam izračuna.

Vse te lastnosti, posebno pa število vrst, se podedujejo na potomce, zaraditega nam je dana možnost iz navadne domače koruze potom odbire po načelih, ki smo jih zgoraj omenili, vzgojiti tako dobro vrsto, da bo dala veliko večji pridelek.

Naravno je, da pri tem ne smemo zanemarjati vseh drugih del, ki so v zvezi s pridelovanjem koruze, kakor na primer globoko oranje, krepko gnojenje, okopavanje, osipavanje itd.

Kmetovalci, povečajte donos na koruzi z odbiro semen, kajti le z zvišanjem svojih pridelkov boste lahko tekmovali s pokrajinami, ki v dobri zemlji in z majhnimi pridelovalnimi stroški goje iste kulturne rastline.

Umno pridelovanje krompirja.

Kmetovalci v Sloveniji vedo dobro ceniti važnost krompirja kot človeško in živalsko hrano, pa tudi kot dobro kupčijsko blago, vsled tega je tudi pridelovanje te rastline pri nas tako razširjeno. Navzlic temu pa vendar ne dosežemo tako obilnih pridelkov, kakor bi jih lahko. Vzroki leže v glavnem v nepravilnem obdelovanju zemlje, v pomanjkljivem gnojenju, v neprimernosti semenskega krompirja, v nepravilni saditvi in v neprimernem oskrbovanju.

Krompir spada med gomoljaste rastline in okopavine, ki zahtevajo globoko zrahljano zemljo. Krompir rase v vsaki zemlji, najbolj pa mu ugaia pečeno ilovnata, ki je globoka in bogata na sprsteninah. Za to rastlino moramo zemljo globoko preorati, dobro zrahljati in temeljito zdrobiti; le tedaj bo dobro uspeval.

Krompir potrebuje dobro gnojene zemlje, vsled tega mu navadno gnojimo s hlevskim gnojem. Med hranilnimi snovmi potrebuje posebno veliko kalija. Vsled tega opažamo, da posebno bogato obrodi, če mu pognoimo še s kalijevo soljo (150 kg na oral). Dušik pospešuje raščo in vpliva ugodno na velikost gomolja. Poskusi z umetnimi gnojili so dokazali, da je učinek teh dveh vrst umetnih gnojil tako velik, da so bili pridelki do ene tretjine večji nego brez njih. Vsled tega je umestno, da pognojimo krompirju tudi z apnovim dušikom ali s čilskim solitrom (100 kg na oral) in s kalijevo soljo. Če zemlji primanjkuje fosforne kisline, ji jo damo v superfosfatu (100 kg na oral).

Precejšen vpliv na množino pridelka ima tudi kakovost semenskega krompirja. Za seme vzamemo samo zdrav, nepoškodovan, srednje velik krompir. Najbolje je saditi cel krompir. Če je pa prevelik, ga razrežemo v dva do največ tri kose, pri čemur moramo paziti, da ima vsak krheli najmanj dvoje do troje zdravih oči. Največja napaka pri saditvi krompirja se napravlja s tem, da se sadijo predrobni krompirjevi krhili. Mlada krompirjeva rastlina potrebuje v začetku, dokler poganja korenine in poganike, liste in steblovje in dokler ne ozeleni, hrano iz gomolja, ki smo ga posadili. Če je ta gomolj premahen, se v njem hrana hitro izčrpa in rastlina se v mladosti ne more dovolj krepko razviti. Ne sadimo torej predrobni krompirčkov ali premahanih kosov krompirja, ker si s tem škodujemo na pridelku.

Ne sadimo krompirja pregloboko! To načelo bi morali naši kmetovalci bolj upoštevati. Ne v brazdo samo, ampak ob strani brazde položimo krompir, da pride plitko v zemljo. V brazdo sajen krompir težko skali, poganja polagoma in neenakomerno in da manjši pridelek.

Ne sadimo krompirja pregosto! Vsaka rastlina potrebuje za svoj razvoj primerno površino zemlje, iz katere črpa hrano. Če so rastline preblizu ena druge, si medsebojno odjedajo hrano in ne morejo primerno uspevati. Čim več prostora imajo na razpolaganje, tem boljše rasejo in dajo večje pridelke.

Oskrbovanje krompirjevih rastlin je zelo važno delo, ki ga nikakor ne smemo zanemarjati, če hočemo doseči ugodne uspehe. Zemlja med krompirjem naj bo vedno rahla in plevela prosta. Plevel zamori krompirjeve rastline, ki potem ne morejo nastaviti zadostno debelega gomolja. Ko so krompirjevi grmi za ped visoki, jih osujemo. Osut krompir požene nove korenine in lažje prestane sušo in mokroto.

To so glavna načela, ki jih moramo upoštevati pri pridelovanju krompirja, če hočemo doseči zadovoljive pridelke.

Bučne tropine.

Pokladanje bučnih tropin goveji živini, je našim kmetovalcem še jako malo znano. To pa zato, ker ni ta vrsta močnih krmil, vsled neznatnega predvojnega pridelovanja bučnega olja, prišla pri nas v trgovanje.

Med vojno se je izdelovanje bučnega olja, vsled vse-spološnega pomanjkanja tujega uvoza jedilnega olja, povišalo in ostalo še danes na isti stopnji. Ljudje so se privadili okusu in vonju tega olja, ki ne zaostaja prav nič glede kakovosti za drugimi vrstami.

Glede izdelovanja bučnega olja se danes odlikuje Štajerska, ki ima že lepo število domačih oljarn, v katerih se pridobiva na eni strani bučno olje, na drugi strani pa kot stranski izdelek bučne tropine. Ako primerjamo krmilno vrednost bučnih tropin z ono olinatih tropin, se lahko prepričamo, da prve ne zaostajajo za drugimi. Bučne tropine vsebujejo okrog 36% beljakovin in 22% toliščobe, dočim imajo lanene tropine 30% beljakovin in 8% tolišče in oboje precejšnjo množino lahko prebavnih ogljikovih vođanov. Ako ocenimo krmilo po vrednostnem številu prebavnosti beljakovin v % (dr. Kellner stavi polno število = 100) in po skrobni vrednosti v kg, tedaj dobimo, da imajo:

	Vrednostno število:	Prebavnost beljakovin v %:	Skrobna vrednost v kg:
bučne tropine:	96	31.4	94
lanene „ :	97	27.2	71.8

(Presoianie krmil po skrobnih vrednotah glej „Gospodarsko navodilo“ št. 62., ki se dobi pri Kmetijski družbi za 2 kroni.)

Kakor je razvidno iz gorenjih števil, so bučne tropine izvrstno močno krmilo, ki se z najboljšim uspehom pokladajo posebno kravam-molznicam in mladi živini. Na dan jih je pokladati z ozirom na težo govedi na vsakih 100 kg žive teže $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg.

Danes so pošle po večini zaloge tega blaga in je le s težavo še dobiti majhne množine močnih krmil. Kmetijski družbi se je posrečilo dobiti v zadnjem času le nekaj tisoč kg bučnih tropin, po katerih udje prav pridno segajo.

Enketa živinorejskih zadrug v Ljubljani.

V nedeljo, 9. aprila, t. l. so se v posvetovalnici Odredka za kmetijstvo v Ljubljani sestali zastopniki živinorejskih zadrug za rdečecikasto in rumenolisasto živinorejsko ozemlje (Gorenjsko in Notranjsko). Namen tega sestanka je bil, določiti enoten načrt za smotreno delovanje onih zadrug, ki imajo voljo delovati na tem polju.

Te enkete se je udeležilo nad 30 zastopnikov živinorejskih zadrug tega ozemlja. Zborovanje je otvoril in vodil šef Oddelka za kmetijstvo g. Ivo Sancin. Kmetijsko družbo je zastopal njen tajnik inž. Lah.

Najpreje je poročal g. drž. živinorejski instruktor Hladnik o stanju živinoreje na Gorenjskem in Notranjskem ter podal načrt za pospeševanje te kmetijske panoge. To delovanje naj se vrši v glavnem v živinorejskih zadrugah in v občinskih živinorejskih odsekih. Prva naloga pospeševanja živinoreje obstoji dandanes v nabavi potrebnih plemenskih bikov, na katerih vlada precejšnje pomanjkanje. Pri tem se gre za velevažno vprašanje, ali naj inozemske bike v večji meri uvažamo, ali naj jih doma vzrejamo. Živinoreja se je v vseh naprednejših pokrajinah dvignila vsled upoštevanja načela, da se najbolje da izboljšati živinoreja z vzrejevanjem plemenskih bikov v domačih krajih. Uvoz plemenjakov iz inozemstva je potreben samo za delno osveženje krvi. Taki biki, ki pa morajo biti res prvovrstni, se naj prepuste samo najboljšim živinorejcem, oziroma živinorejskim zadrugam. Nujno potrebna so živinorejska središča, v katerih si bomo vzgojili potrebne plemenske bike.

Živinorejski nadzornik, g. inž. Zidanšek, je poročal o pospeševanju živinoreje od strani države ter pojasnil kakšne koristi smejo živinorejske zadruge pričakovati od države. Med te koristi spadajo podpore za nabavo bikov, vzdrževalnine zanje, skočnina za krave, ki so vpisane v rodovnik in brezplačen intenzivni pouk v živinoreji. Zato pa zahteva od zadrug, da natančno določijo cilj in smer svojega delovanja, da letno izbirajo živino, ki je primerna za pleme, da vodijo urejeno plemensko knjigovodstvo, mlečne zapisnike in matične knjige ter natančno izpolnjujejo zadrugna pravila.

G. instruktor Hladnik je pojasnil podrobno delo živinorejskih zadrug ter podal primerne nasvete, kako se naj organizirajo in prično z novim delom. Zadruge se morajo zanašati v prvi vrsti same nase, torej s a m o p o m o č mora biti njih cilj. Samo take zadruge, ki se bodo v prvi vrsti naslanjale na svoje lastno delo, smejo pričakovati zadovoljivih uspehov. Slabo so uspevale one zadruge, ki so se zanašale na zunanje podpore. Umestno je tudi, da se živinorejske zadruge naslonijo na kake druge produktivne zadruge (mlekarske zadruge), ali na kmetijske korporacije (kmetijske podružnice), ker si s tem olajšajo svoje delovanje.

Po teh treh referatih se je razvila debata o raznih tu izraženih vprašanjih, pri katerih so skoraj vsi zastopniki zadrug posebno povdarjali, da samo z lastnimi silami, z marljivim delovanjem in izboljšanjem domačih pasem bomo dosegli cilj v naši živinoreji.

Na vprašanje, ali se naj še nadalje zanašamo na dobavo bikov iz inozemstva, je bilo skoraj enotno mišljenje, da se moramo postaviti na lastne noge in doma vzrejevati in zboljšati potreben plemenski material. Le na ta način je pričakovati napredka v živinoreji. Osveženje krvi se naj v veliki meri vrši v naši pokrajini sami, da se biki izmenjujejo med posameznimi okoliši. Kar se plemenjakov uvažuje iz inozemstva, se naj izroče najboljšim živinorejcem, oziroma živinorejskim zadrugam, ki naj

skrbe, da se od njih dobi zarod, ki bo primeren za osveženje krvi domače živine.

To zborovanje živinorejcev iz Gorenjske in Notranjske je pokazalo nujno potrebo po obnovi živinoreje v tem ozemlju in tudi zanimanje, ki vlada med kmetovalci za rešitev tega vprašanja. Upamo, da je s tem dnem stvorjen začetek smotrenega delovanja za povzdigo domače živinoreje iz lastnih sredstev in na temelju izboljšanja živinoreje domačih in že udomačenih pasem.

Pokončevanje grozdnega črvička kiseljaka z „Urania zelenilom“.

Kiseljak ali grozdni sukač (*Tortrix ambiguella*) napravlja ponekod v vinogradih, posebno če spomladi močno nastopi, prav občutno škodo s tem, da mlad zarod še pred cvetjem zapreja, ter posamezne jagode objeda. Na enem grozdčku se jih lahko naseli po več skupaj, tako da uničijo tudi po cele grozdke. Avgusta pa nastopi preveljena zalega istega črvička, ki se zajeda v že dozorele jagode ter srka sok iz njih. Tako napadene jagode se v suhem vremenu posuše, v mokrem pa prično gniti, vsled česar se ostali sok v njih skisa. Odtod drugo ime „kiseljak“.

Kjer nastopa neredno in v neznatni množini, se ga uniči že spomladi z zmečkanjem zapredenih jagod, kar otroci z drobnimi prstki najlažje in najbolje izvršujejo. Kjer pa nastopi leto za letom v večji množini, se mora proti njemu uporabiti bolj radikalno in splošno sredstvo, namreč škropljenje.

O takih splošnih sredstvih smo že večkrat pisali in priporočali ter sem jaz že l. 1897. v svoji knjigi „Novo vinogradništvo“ navedel posebno zmes, ki se je takrat v ta namen uporabljala, in sicer milino in tobakovo vodo ter mrčesji prah vse skupaj zmešano.

V novejšem času se po vsestranskih večletnih izkušnjah tudi v Franciji, Nemčiji, Ameriki itd. uporablja posebno sredstvo, namreč takozvano „Urania zelenilo“, t. j. arzenikov preparat, ki sicer notranje deluje, ki je pa glasom iziave zdravstvenega odseka in drž. kemičnega preskušališča v Ljubljani, splošno nenevaren strup. Seveda kot takega gristi, piti ali nalašč vase dihati, se ne sme. Istotako se ne sme krmiti živini s sveže poškropljenimi še neizpranimi trtnimi odrezki. Zato se mora pri uporabi tega sredstva kolikortoliko oprezno postopati. Mali črviček pa takoj pogine, če grize s tem strupom poškropljene jagode ali trtne listke.

„Urania zelenilo“ se pripravlja in uporablja za škropljenje po Reckendorferjevemu načinu naslednje:

Znete se 6 kg gašenega mastnega apna z 200 gr (20 dkg) „Urania zelenilom“, doda na to 10 litrov vode in vse dobro zmeša, nakar se prilije še 80 litrov vode. Doda se še 1½ do 2 kg posebej raztopljene galice ter to počasi med vednim mešanjem v „Urania“ raztopino doliva. S tem se obenem uniči tudi perospora. Med škropljenjem se mora tekočina v škropilnici vedno stresati, da se ne zgosti.

Drugi način: Znete se 2 kg bosnapaste z 200 gr suhega „Urania zelenilom“ in dolije vode med vednim mešanjem do 100 litrov ter se potem s tem škropi kakor z navadno galico.

„Urania zelenilo“ se dobi tudi v tablicah, takozvane „Elhardtove zelene tablice“, ki se takole uporabljajo: V že pripravljeno, kakor navadno zmešano galico (1½ kg galice in 1½—2 kg gašenega apna na 100 litrov vode) se

doda po dve „Urania“ tablici in vse dobro premeša ter s tem vso trto z zarodom vred dobro poškropi.

Poraba tablic je še skoraj najbolj priporočljiva, ker je že vse pravilno dozirano, tako da ni potreba še posebej tehtati in razentega lahko vsak z njimi dela, ker so manj nevarne.

Z opisanimi mešanicami se zarod tako močno škropi, da je vse premočeno. Pri tem je paziti, da v primeru vetrovnega vremena veter ne zanaša tekočine na škropilca. Usta je imeti vedno zaprta in tudi kajenje naj se med škropljenjem po možnosti opusti.

Pred jedjo in po končanem delu je roke dobro umiti.

Z „Urania zelenilom“ škropljeno trtno listje kakor tudi trava, od te tekočine napojena ali namočena, se ne sme živini polagati, ako ni po dežju izprana.

Na vinski mošt, odnosno na vino, ta tekočina nič ne vpliva, ker arzenika pride vanj prav malenkostna množina, in če ga kaj pride, se pa že med vrenjem sesede. Pač pa je opreznost pri hranjenju tega zelenila na mestu, da ne pridejo do njega otroci ali nevesče osebe.

„Urania zelenilo“ se dobi v obliki praška ali tablic pri „Österreichische Pflanzenschutz-Gesellschaft in Wien I., Babenbergerstrasse 5.“ Kmetijska družba se je že obrnila na ta zavod, da ji ga določijo primerno množino. Cena dandanes še ni znana.

Fr. Gombač.

Zatiranje trsne plesnobe.

Bohuslav Skalický.

Trtna plesnoba ali oidij se glede razširjanja v mnogem razlikuje od peronospora ali trtnega paleža.

Posebno se opaza, da se peronospora razširja veliko bolj enakomerno nego oidij. Medtem, ko se peronospora v gotovih letih hitro razširi po vsem vinogradu, da celo po vsem vinorodnem okolišu, nastopa oidij dostikrat samo v omejenem krogu, le v posameznih vinogradih ali legah, da, čisto samo v gotovem delu vinograda, ali pa celo le na posameznih trtah.

Neki nemški veččak pravi v svojih spisih o oidiju: „Dobijo se lege, v katerih oidij trto tako močno napada, da ni druge pomoči, kakor trte posekati in požgati.“

Trtna plesnoba je torej bolj stalna ali stacionarna trtna bolezen. Glavni vzrok tej prikazni je iskati gotovo v tem, da glivica, ki povzroča plesnobo in ki jo imenujemo s tujim imenom oidium (Oidium Tuckerii ali tudi uncula spiralis) **prezivi na trti**. Glivica napada vse zelene dele trte, torej poganjke, liste, peclje, ročice ali vilice in grozdje, škoduje pa največ na grozdju, kjer je tudi poškodba najbolj vidna. Zato jo naši vinogradniki poznajo večinoma le kot bolezen grozdja.

V jeseni se na napadenih mladikah, pa tudi na ostalih zelenih delih trte razvijejo **zimski** ali bolje rečeno **prezimovalni** organi oidija. Glivica prezimi torej deloma na trti sami, to je na enoletnih mladikah, da celo na popkih (očesih) trtnih mladik, in sicer v obliki grčastih glivičnih nitk, ki jih vidimo na enoletnih mladikah vinske trte kot rjave ali črnorjave pege.

Spomladi, ko začne trta rasti, se razvije iz teh peg zopet micelij oidija in pride na poganjk, kjer rasto listi in zarod s poganikom dalje na liste in zarod. Na zelenih poganjkih in listih tvori glivica sivo prevleko poletnih konidij (trosov), po katerih se razširi tudi na doslej zdrave poganjke iste trte in sosednjih trt.

Dr. Wortmann je dognal, da so na eni trti čisto samo posamezni poganjki napadeni, ki tvorijo gnezdo

bolezni, ker okuži trto in nje okolico. Kot izdatno sredstvo proti plesnobi priporoča zgodnje obiranje napadenih poganjkov.

Iz tega vidimo, da trte, katere so bile lani napadene od plesnobe, nosijo kal bolezni na sebi in da jih bo torej skoraj gotovo bolezen napadla tudi letos, ako bodo pogoji za njo ugodni in ako ne storimo vsega, da bolezen takoj v kali zatremo. Razvoj plesnobe pospešujeta vlaga in gorkota. Zato se bo najbolj razvijala tam, kjer je zemlja vlažna, lega zaprta (n. pr. v dolinah ali kotlinah), kjer je nasad pregost ali zemlja opleveljena, ker vse to povišuje zračno vlago, ki prija oidiju. V takih legah in zemljah bolezen torej redno in hudo nastopa in če jo hočemo zatreti, moramo biti zelo marljivi, oprezní in vztrajni.

V legah, kjer bolezen rada nastopa, oziroma v vinogradih, kjer je pretečeno leto nastopila, je treba, da pričnemu z zatiranjem že zgodaj spomladi, najbolje že pred pričetkom rašče ali vegetacije.

Po končani režnji odstranimo iz vinograda vso rezino (rožje), trto ostrgamo od starega lubada in jo vso namažemo s tekočino, ki si jo pripravimo iz 3 delov vode in enega dela žveplovoapnene brozge. Zelo priporočljivo je, da mazanje trt kakih 8 do 14 dni pred pričetkom vegetacije (preden se prično očesa napenjati), še enkrat ponovimo.

Takoj, ko se pokaže na trti zarod, poprašimo prav na tenko vse poganjke ob lepem, gorkem vremenu s fino zmletim žveplom. Žveplanje moramo najboljše še enkrat pred cvetjem, na vsak način pa kmalu po cvetju, ko postanejo jagode za grah debele, ponoviti. Štirinajst dni ali tri tedne nato žveplamo še enkrat in potem trto redno opazujemo. Kakorhitro zagledamo na eni ali drugi trti sled plesnobe, moramo žveplanje **takoj** ponoviti. Vipavec meseca julija, do srede avgusta, ne gre nikoli v vinograd brez meha. Pregleda ves vinograd in kjer najde le sled plesnobe, vse dobro požvepla. Tako se bo treba tudi nam privaditi, če se hočemo plesnobi, ki postaja pri nas leto za letom opasnejša, ubraniti.

Glavni pogoji, da žveplo učinkuje, so:

1. fino, na najfinejšo moko zmleto in vejano (ventilirano) žveplo, 2. fina razpršitev (ne na debelo) žvepla po vsej trti (ne samo po grozdju) in pa 3. toplo, solčno in brezvetrno vreme. Če izpolnimo vse tri pogoje, **mora** biti učinek popoln.

V toplem vremenu se žveplo na trti v enem ali dveh dneh toliko ugreje, da se prilepi, tako da ga tudi dež ne more izlahka odprati. Če žveplamo mokro trto, se žveplo sprime v kepice, ki pozneje rade odpadejo. Zato žveplajmo vedno le suho trto. Če istočasno škropimo proti peronospori, poškropimo trto najprej z galico in ko se ta posuši, jo požveplajmo. Mešati žveplo v galico ni tako dobro kakor žveplati jo s suhim žveplom. To pa zato ne, ker se v galico pomešano žveplo ne razdeli tako dobro po trti kakor v obliki prahu. Fini prah se zaleze v vse koticke grozdja in listja, tekočina se pa mastnih jagod sploh le težko prime.

Če hočemo mešati kako sredstvo proti plesnobi že med galico, poslužujmo se rajše s a l o j d i n a (antiklora). Salojidin se v galici hitro raztopi in dobro razdeli. Razstopimo ga na vsakih sto litrov galice po en kilogram, potem, ko smo že pridejali apno, torej v že pripravljeni škropilni tekočini.

Salojidin ima pred žveplom to prednost, da učinkuje tudi v hladnem vremenu. Slaba stran njegova je pa ta, da se tekočina mastnih jagod le malo prime.

Tam, kjer plesnobe doslej ni bilo, lahko izhajamo samo s salojidinom. Vendar pa po cvetju, julija meseca, vsaj enkrat grozdje poprašimo s fino zmletim žveplom. Če bi se pa pozneje plesnoba vendarle prikazala, ponovimo žveplanje. Pred cvetjem, to je pri prvem in drugem škropljenju, prav lahko nadomestimo žveplo s salojidinom.

Oidij ne prezimi samo na trti v obliki že opisanih glističnih nitk, temveč tudi še v drugi obliki, to je v obliki, zimskih plodov ali peritecij, ki se tvorijo jeseni na listih, peceljih itd. Iz teh zimskih plodov se spomladi razvijejo poletni trosi, ki letajo po zraku. Če je vreme zanje ugodno, okužijo tedaj trto lahko tudi tam, kjer boleznin doslej ni bilo. Torej tudi tam, kjer lani ni bilo plesnobe, ne smemo letos držati rok križem, vendar pa bomo tu povečini izhajali lahko s salojidinom in z en- ali dvakratnim žveplanjem. Tu je najbolje, da rabimo salojidin, po cvetenju enkrat požveplamo, in če se bolezen pojavi, žveplanje takoj ponovimo. Razložek med oidijem in peronosporo obstoji namreč tudi še v tem, da zamoremo peronosporo zatirati s a m o preprečevalno ali zabranjevalno (preventivno), oidium pa tudi z d r a v i l n o (kurativno), to se pravi: od peronospore napadenega lista ali grozda se ne da več ozdraviti, od plesnobe napaden list ali grozd se da pa še ohraniti, ako takoj v prvem razvoju boleznin trto požveplamo in ako je vreme za žveplanje ugodno. Bolj gotovo pa je tudi pri oidiju obvarovati trto pred boleznijo, kakor jo pa zdraviti, napadeno po tej boleznini.

Klorov baker — bosnapasta.

Že v 1. in 4. številki letošnjega „Kmetovalca“ smo poročali o ugodnih uspehih s škropljenjem z „bosnapasto“ ali pravilneje izraženo s klorovim bakrom.

Kmetijska družba je namreč minulo leto brezplačno dodelila vinogradnikom klorov baker v izvedbo poizkusov proti peronospori. Pri tem je imela pred seboj dvojno ciljev: prvič, da privadi vinogradnike na to novo škroplilno sredstvo, ki je enakovredno z enakomočnim bordoskim škropivom iz galice in apna, in drugič, da se škropljenje trt proti peronospori vrši kolikor mogoče poceni, kajti galica postaja od leta do leta dražja.

Galica je lani stala 24 K za kg, medtem ko se je bosnapasta dobila že za 14 K. Letos pa je galica v prosti trgovini po 32—40 K, bosnapasta pa še vedno po 14 K. Koliko milijonov bi si lahko slovenski vinogradniki prihranili, če bi znali malo bolje računati in uporabljali cenejša sredstva, če so enakovredna, z dosedaj običajnimi, če ne še celo boljše od njih. Malo manj konservativnosti in tudi vinogradnikom bi šlo v njih gospodarstvu bolje.

Prednosti, ki jih ima klorov baker napram galično-apneni škroplilni zmesi, obstoje v prvi vrsti v tem, da je treba galico popreje pripraviti, ker se težko topi. S tem se večkrat zamudi pravi čas škropljenja, ki je največjega pomena. Vsak vinogradnik dobro ve, da večkrat odločujejo samo ure in ne dnevi o uspehu škropljenja. Klorov baker se pa lahko vsak čas in hitro pripravi za škropljenje.

Drugi nedostatek galičnega škropiva obstoja v tem, da se dolgo ne drži. Večkrat si vinogradnik pripravi škroplilno zmes in ko bi rad pričel škropiti, mu to prepreči slabo vreme. Galično-apnena zmes postane pa kmalu neuporabna. Klorov baker pa ostane uporabljiv več časa, ne da bi se pokvaril. Vsled tega je nujno priporočati, da se vinogradniki oprimejo tega cenejšega in bolj priročnega škropiva proti peronospori.

Zložbe poljedelskih zemljišč na Hrvatskem.

O tem izredno važnem melioracijskem delu, ki je za povzdigo kmetijstva in blagostanje poljedelca izrednega pomena, nam podaja seznam dosedaj na Hrvatskem izvršenih zložb poučno sliko.

Zakon o zložbi poljedelskih zemljišč je bil uveljavljen 1891. l. Ker so pa izkušnje pokazale, da je za izvršitev zložb nepraktičen in nepopoln, je bil zamenjen z novim zakonom iz leta 1902.

Po zakonu iz leta 1891. se je izvršila zložba 5 občin s 17.177 orali površine. Po novem zakonu pa 37 občin v vsem obsegu, v 6 občinah se je zložil pa samo del vseh k občini spadajočih zemljišč. Vsa ta zemljišča so imela površino 110.112 oralov. Pri tem je bilo vdeleženih 9646 posestnikov, ki so imeli pred zložbo 100.982 parcel, po zložbi pa le 18.315. Razkosanost zemljišč se je pri tem zmanjšala za 72%.

V delu je sedaj 34 občin s 134.646 orali površine. Znano je po izkustvih iz vseh držav, da pridobe posestva po zložbi zemljišč nasproti prejšnjemu razkosanemu stanju 20—30% na svoji vrednosti. Če vzamemo, da se je vrednost zloženih posestev na Hrvatskem dvignila samo za 20% in če ocenimo 1 oral obdelane zemlje s 40.000 K, tedaj se je vrednost vseh dosedaj tam zloženih zemljišč povečala za 1 milijardo kron.

Nanovo je prijavljenih 38 občin, ki čakajo — nekatera že več let — na zložbo svojih zemljišč.

Narod na Hrvatskem uvideva neprecenljive koristi zložbenih del; želeli bi bilo, da bi tudi naši kmetovalci z večjo vnemo razmislivali to za njih gospodarstvo tako važno vprašanje. F. J.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Podrobna navodila k vprašanjem glej t. številko.

Vprašanje 47. Kako se trosi umetna gnojila? Ali je boljše, če se jih trosi k vsaki rastlini posebej, ali pa enakomerno po vsem polju? (Z. K. v T.)

Odgovor: Navadno požene rastlina korenine tako daleč v zemlji, kakor segajo veje in poganjki nad zemljo. Vsled tega je umestneje pognojiti širši prostor z umetnim gnojilom nego samo bližnji okoliš rastlinskega stebila. Rastlinske korenine črpajo hrano tudi iz oddaljenih delov zemlje, ker se morajo primerno razgraničiti, da dajo rastlini primerno oporo. V bližini steblovja izrabljajo korenine hranilne snovi samo v mladosti, dokler so nadzemski deli rastline še malo razviti. Pozneje se pa rajše hranijo iz oddaljenejših delov, kamor pada voda deževnica, in sicer navadno tako daleč, kakor segajo listi. Rastlina sama odvaja namreč vodo od stebila proti koncu listov in poganjkov, da s tem omogoča raztopitev hranilnih snovi, ki jih korenine vsrkavajo. Iz tega je jasno, da je umestneje gnojiti rastlinam z umetnimi gnojili kakortudi z drugimi na večji površini in nikakor ne preblizu stebila.

Vprašanje 48. Imel sem večjo množino maka, iz katerega sem napravil jedilno olje. Ostale so mi pa makove tropine, ki bi jih rad pokrmil. Kakšno vrednost imajo makove tropine kot krma za goved in prasiče? (A. K. v D. pr. D.)

Odgovor: Makove tropine so zelo tečna krma, ki vsebuje povprečno 35—36% beljakovin in 12% tolišče, torej so prav malo slabše nego lanene tropine. Če je bilo makovo seme deloma še zeleno, vsebujejo večkrat tudi kaloide opiuma, ki tvorijo nekako uspravajoče sredstvo, vsled česar se jih ne sme krmiti v prevelikih množinah; pa tudi ni priporočljivo pokladati jih doječim kravam in mladi živini. Na glavo in dan zadostuje pri veliki živini $\frac{1}{2}$ —1 kg, pri mlajši govedu in prasičih pa $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg.

Vprašanje 49. Vsled pomanjkanja krme bi rad pokrmil večjo množino pšeničnih plev, in sicer ozimne in jare pšenice. Nekateri sosedje mi to odsvetujejo, ker so baje te vrste plev škodljive goveji živini. Ali so pšenične pleve res škodljive goveji živini, in ako ne, kako jih naj pokladam? (Fr. N. v Š.)

Odgovor: Pšenične pleve vsebujejo več nego dvakrat toliko hranilnih snovi in so veliko lažje prebavljive nego pšenična slama. Večkrat so pa zmešane z raznimi smetmi, peskom, zemljo, prahom, kali glivičnih bolezni i. t. d. Pleve resinaštih (ošinaštih) žit je najbolje izločiti od krmljenja, ker se resine kaj rade zaderejo v sluznato kožo gobca in goitanca ter povzročajo vnetja. Niti kuhanje ali parjenje plev ne more resin dovolj omehčati, da bi postale neškodljive. Ostale pleve je najbolje pripraviti ali prekuhati ter zmešati z rezanico ali kako drugo vrsto krme, potem šele jih je pokladati goveji živini.

Vprašanje 50. Moje posestvo ima že nad 70 let napeljan vodovod iz studenca, ki leži na sosedovem svetu. Ta pravica je pridobljena od mojih prednikov potom primerne odškodnine. Ti so studenec včasih ogradili, da ga živina ni onesnaževala, včasih pa ne. Ali imam pravico ograditi studenec na tujem svetu, iz katerega črпам vodo za svoj vodovod? (I. M. v S.)

Odgovor: Po zakonu je oni, ki uživa pravico napeljevati vodo s tujega sveta za svojo uporabo, upravičen postavljati tam tudi cevi, jarke in ograje, seveda le na svoje stroške, v kolikor mu to služi v gorenji namen. Vendar se mora upravičenec pri posluževanju te pravice držati gotove meje in ne morda brezpotrebno delati naprave, ki bi bile samo v škodo lastnika tujega zemljišča. Istotako ima tudi pravico čistiti svoj vodovod, sploh držati ga v porabnem stanju.

Vprašanje 51. Dva, predkratkim storjena pujska, imata zadnje črevo zaraščeno, tako da blato ne more odhajati od njiju. Prerezal sem kožo pod repom, z leseno iglo prebodel spodnjo kožo in vtil olje v rano, toda blato vendar ne gre od njiju. Kako naj ravnam s pujski, ki imajo zaraščeno zadnjico? (A. M. v L.)

Odgovor: Pri prasičih se večkrat pripeti, da pridejo na svet z zaraščanim mastnikom, tako da blato ne more navadnim potom iz telesa. Mastnik se tedaj konča ali v nožnici ali pa kakor slepo črevo. V prvem primeru se te pomanjkljivosti v pričetku niti ne opazi, ker gre blato skoz nožnico. Po več tednih ali mesecih pa nastanejo težkoče, ker blato bolj trdo postane. Tedaj je pa treba pomagati z operacijo, da se izhod za izločke razširi. Popolna zaprtija zadnjice se pa opazi kmalu po porodu. Živali tišči na stran, sesajo sicer navadno, toda ne razvijajo se povoljno in dobivajo vedno bolj napet trebuh. V takih primerih je skušati zadnjico umetno odpreti. Pri pujskih, ki so že nekoliko dni stari, se da še s precejšnjo gotovostjo določiti, bo li operacija uspešna. Če se pri tiščanju pujska, ki se večkrat ponavlja, zadnjica močneje vzboči, tedaj sega mastnik do blizu vrhnje kože. Z nožem ali s škarjami napravimo tedaj križni prerez ali odstranimo celo del vrhnje kožice. Ko je prerezan tudi mastnik, se izloči večja množina redkega blata. Navadno ostane umetna odprtina prosta. Če se pa zoži, jo moramo zopet razširiti. Ako pa sli pujske na stran in se med tiščanjem koža ob zadnjici ne vzboči, ni mnogo upanja, da bi se posrečilo napraviti umetno odprtino zadnjice, ker leži mastnik predaleč v notranjosti. Najpravišnje zamore izvršiti tako operacijo seveda le več živalozdravnik, ki ga je ob taki priliki poklicati.

Vprašanje 52. V našem okraju redijo kmetovalci precej gosl. Jeseni jih navadno pokoljejo in odprodajo, čez zimo jih pa puste le toliko, kolikor jih potrebujejo za pleme. Pri tem se pa večkrat dogodi, da ostane več gosakov nego gosi, ker ne znamo razločevati gosi po spolu. Ali se da že pri mladih goskah spoznati spol? (F. H. v S. M.)

Odgovor: Pri malokaterem ptiču je tako težko razločevati spol kakor pri gosih, pri katerih ga zagotovo spoznamo šele pred parjenjem. Splošni znaki gosjaka so: debelejša glava in daljši vrat. Toda po teh znamenjih ni mogoče vedno in z gotovostjo določiti spola. Edino znamenje je pravzaprav le glas: razburjen gosjak daje od sebe večinoma le kričee, zvokom podobne glasove, dočim se gos oglašja z zamolklim glasom. Pa tudi za to je treba imeti precejšnje vaje in celo izkušeni goserjci se večkrat varajo, posebno pri mlajših živalih. Lažje se spol gosi spozna ob parjenju. Gosjaki in racmani imajo v primeri s petlini nepopolnejša spolovila, ki izstopijo iz mastnika in se pri parjenju utaknejo v mastnik ženske živali. Če se žival položi na hrbet in se na zadnji del proti mastniku precej močno pritiska, se iz mastnika gosjaka prikaže moško spolovilo. Drug način, da se spozna gosji spol, je pa ta, da se star gosjak skupaj zapre z nekaterimi starejšimi gosmi in med nje dene gos, ki se njen spol hoče določiti. Če je žival gosjak, potem jo stari napada, če je pa gos, jo stari pusti na miru in le gosi jo semtertje kljujejo. Za pleme je bolje držati dveletne gosi, ki neso več jajec nego enoletne.

Vprašanje 53. V naši vasi je polje ograjeno, da ne more pasoča se živina zahajati vanj. Ograja (plotovi) je razdeljena na posamezne posestnike, ki jo že odnekaj vzdržujejo. Sedaj se pa nekateri posestniki, ki ne pasejo, branijo vzdrževati mejo, češ, naj zagraja oni, ki pase. Ali se more posestnike prisiliti, da še naprej vzdržujejo ograjo? (M. R. v G.)

Odgovor: Po zakonu iz leta 1912. so dolžni vzdrževati ograje ob pašnikih po sedaj v občini običajni navadi oni posamezni zemljiški posestniki, pašni upravičenci, vasi, podobčine ali občine, ki so jih dosedaj dejansko oskrbovali, ali katerim se vsaj da dokazati prejšnje vzdrževanje ograj, če so to tudi sedaj iz kateregakoli vzroka opustili. Iz Vašega vprašanja torej siedi, da morajo popravljati ograjo tudi tisti posestniki, ki ne pasejo, ki so pa dosedaj popravljali ograje. Ta deželni zakon, ki pa še velja le za bivšo Kranjsko, je tako jasen, da ga ni mogoče drugače tolmačiti.

KMETIJSKE NOVICE.

Občinski živinorejski odseki so za organizacijo podrobne- nega pospeševalnega dela pri živinoreji silno važni. Niso sicer dosedaj po nobenem našem zakonu predpisani, prinesel jih bo šele novi živinorejski zakon. Priporočamo pa njih ustanavljenje že naprej, ker uvidimo silno potrebo trdne organizacije tudi za napredek te gotovo jako važne gospodarske panoge.

Kakšna je sestava živinorejskega odseka? Občinski, živinorejski odseki so sestavljeni iz voljenih in virilnih članov. Voljene člane voli občinski zastop izmed občinskih odbornikov (najboljših živinorejcev), in sicer štiri na dobo treh let. Virilni člani so občinski predstojnik in po en odposlanec živinorejske ali kmetijske organizacije, ako taka v občini obstoja.

Predsednik občinskega, živinorejskega odseka je občinski predstojnik.

Kakšen delokrog ima živinorejski odsek? V delokrog občinskega živinorejskega odseka spada:

a) sodelovanje pri licencovanju plemenjakov po enem članu, ki ga odsek iz svoje sredine izbere;

b) staviti predloge glede števila plemenjakov in načina nabave ter glede sredstev, ki se morajo za nabavo ali vzdrževanje še posebnih plemenjakov dovoliti;

c) zastopati pred občinskim odborom predlog glede notranja potrebnih doneskov za nagrade licencovanim plemenjakom kakortudi doneske za razstave in premovanja živine v okraju;

č) nadzorovati pravilno oskrbo in pripuščanje licencovanih in z državno podporo nabavljenih plemenjakov;

d) poročati občinskemu odboru o stanju, razvoju in prikladnosti posameznih plemenjakov;

e) brigati se za vsa druga pospeševanja živinoreje važna vprašanja.

Upamo, da si bodo občine na ta način olajšale svoje breme, če se delo pravilno razdeli. Na Bavarskem in Hrvatskem, kjer so taki odseki zakonito uvedeni, se je v živinoreji pričelo smotreno delo.

Občina, ki ima zmisel za napredek živinoreje, je Vrhnika. Izmed občinskih odbornikov, ki so najboljši živinorejci, se je izvolil „občinski živinorejski odsek“, ki je z veliko vnemo vzel vprašanje pospeševanja živinoreje v občini v roko. Dosegel je od občinskega zastopa znesek 40.000 kron za nabavo dobrih plemenjakov. Iz tega zneska bo mogoče nabaviti nekaj prvovrstnih, čistokrvnih bikov. Ta prispevek občine bo občinarjem že v bližnji prihodnosti prinašal najlepših obrestí. Čast zavedni občini!

Živinorejski odsek pri podružnici Kmetijske družbe na Vrhniki. Na občnem zboru podružnice Kmetijske družbe na Vrhniki, ki se je vršil v nedeljo, 2. t. m., se je izvolil poseben živinorejski odsek, ki ima nalog skupno z občinskim živinorejskim odsekom delovati za pospeševanje živinoreje v tamošnjem okraju, v prvi vrsti pa skrbeti za nabavo dobrih plemenskih bikov. Ta odsek je sestavljen iz najnaprednejših živinorejcev v okraju, kar jamči, da bo res delal za napredek živinoreje v vrhniškem okraju, ki je vsled vojne in tudi po vojni veliko trpela. Priporočamo vsem kmetijskim podružnicam, da posnemajo vrhniške posestnike.

Za izkladanje prasičev in drugih parkljarjev na železnici, namenjenih za plemo in za druge gospodarske namene, ni potreba živinozdravniškega pregleda, ako so bile te živali po živinozdravniku pregledane pri nakladanju na železniških postajah tukajšnje pokrajine. To izjemo je dovolil oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave že s svojim odlokom od 9. decembra 1921. Namen te ugodnosti je ta, da se znižajo stroški za prevoz plemenske živine v Sloveniji sami.

Vinarsko društvo za ormoški okraj. Zveza podružnic Kmetijske družbe za ormoški okraj je 6. t. m. sklicala sestanek vinogradnikov v svrhu ustanovitve vinarskega društva za ormoški okraj po pravilih glavne zveze jugoslovanskih vinogradnikov. Sestanek je bil dobro obiskan; posetil ga je tudi predsednik začasnega odbora glavne zveze g. ravnatelj Puklavac. Pristopilo je 37 udov. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki sklicuje ustanovni občni zbor društva na nedeljo, 16. maja t. l. v pisarno okrajnega zastopa v Ormožu s pričetkom ob poldesetih dopoldne. Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo.

Železne vodovodne cevi. Udje Kmetijske družbe, ki nameravajo tekom tega leta napraviti vodovode, oziroma podaljšati stare, naj prigrasijo Kmetijski družbi koliko potrebujejo vodovodnih cevi. Za prihranitev tovornih stroškov in zaradi carine prostega uvoza, se bo to blago skupno naročilo. Vsako tozadevno naročilo mora biti potrjeno od županstva, da dotičnik potrebuje te cevi samo za svojo domačo uporabo, nikakor pa ne za kupčijo.

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Bloke, v nedeljo, 30. aprila 1922. po prvi sv. maši v prostorih nove šole v Novi vasi;

Dobova, v nedeljo, 30. aprila 1922. po rani službi božji (ob osmih) v gostilni g. Mihaela Kovačiča v Dobovi;

Dobrna pri Celju, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob devetih na „Ljudskem odru“;

Dobrova pri Kropi, v nedeljo, 14. maja 1922. ob treh popoldne po službi božji v šoli;

Dole pri Ljubljani, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob polštirih popoldne v dvorani „Izobraževalnega društva“ v Dolu;

Franklovo, v nedeljo, 7. maja 1922. ob treh popoldne v posojilnični pisarni;

Globoko, v nedeljo, 14. maja 1922. ob polosmih zjutraj v Piščah, h. št. 13. pri podnačelniku g. Iv. Kostevcu;

Ježica pri Ljubljani, v nedeljo, 7. maja 1922. ob treh popoldne v „Društvenem domu“ na Ježici;

Kapele, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob enajstih dopoldne v šoli v Kapelah;

Maribor, v nedeljo, 14. maja 1922. ob deveti uri dopoldne v učni dvorani vinarske in sadjarske šole v Mariboru;

Moravče, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob polosmih zjutraj v kaplaniji;

Prevalje, v nedeljo, 14. maja 1922. ob devetih dopoldne v prostorih g. Alojzija Rozmana;

Semič, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob osmih zjutraj v šoli v Semiču;

Studenec pri Krškem, v nedeljo, 14. maja 1922. ob treh popoldne v gostilni Alojzija Janca na Studencu;

Sv. Bolfenk pri Središču, v nedeljo, 30. aprila 1922. po rani službi božji v šoli;

Sv. Jurij ob Ščavnici, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob osmi uri dopoldne v šoli;

Sv. Lenart v Slov. goricah, v nedeljo, 23. aprila 1922. ob osmih zjutraj v gostilni g. A. Arnuž-a pri Sv. Lenartu v Slov. gor.;

Sv. Lovrenc na Dravskem polju, v nedeljo, 30. aprila 1922. po rani službi božji v Bralnem društvu;

Sv. Lovrenc v Slov. goricah, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob osmih zjutraj v stari šoli;

Šmarje pri Jelšah, v nedeljo, 14. maja 1922. ob treh popoldne v gostilni g. Habjana;

Št. Jurij ob južni žel., v nedeljo, 30. aprila 1922. ob devetih dopoldne v ljudski šoli v Št. Jurju ob juž. žel.;

Št. Iij v Slov. Goricah, v nedeljo, 7. maja 1922. ob osmih zjutraj v „Slov. domu“;

Št. Lovrenc na Pohorju, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob polosmih zjutraj v „Bralnem društvu“;

Teharje, v nedeljo, 30. aprila 1922. zjutraj po rani maši v društvenih prostorih v Teharjih;

Velesovo, v nedeljo, 30. aprila 1922. popoldne po cerkvenem opravilu v ljudski šoli;

Videm ob Savi, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob treh popoldne v šoli na Vidmu;

Zagradec na Dolenjskem, v nedeljo, 7. maja 1922. ob polosmih zjutraj v hiši načelnika Iv. Hrovata v Zagradcu;

Žužemborg, v nedeljo, 30. aprila 1922. ob dveh popoldne v šoli.

Predavanja se vrše pri sledečih podružnicah:

Bloke, v nedeljo, 23. aprila 1922;

Globoko, v nedeljo, 14. maja 1922;

Stari trg, v nedeljo, 23. aprila 1922;

Sv. Lenart v Slov. goricah, v nedeljo, 23. aprila 1922;

Šmarje pri Jelšah, v nedeljo, 14. maja 1922.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.



•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto. Za inozemstvo 15 D. — Posamezna številka stane 50 para. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 300 D, na 1/4 strani 150 D, na 1/8 strani 75 D, na 1/16 strani 50 D, na 1/32 strani 25 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 para, najmanj pa skupaj 5 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnikova naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. Ljubljana, 15. aprila 1922. Letnik XXXIX

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Semena:

Grahora, po Din 7.— za kg.

Sladkorna pesa, po Din 8.— za kilogram.

Seme krmilne pese, pristno severo-nemško blago, rdečo in rumeno mamutovko ali ekendorfovko, Oberndorfer in Leutewitzer po 7 dinarjev kilogram. Semensko peso je Kmetijska družba naročila naravnost od svetovnoznane vzgojevalca Metteja iz Quedlinburga v Severni Nemčiji. Opozorjamo ude posebno na elitno vrsto (Schlossware) Oberndorfer in Leutewitzer, ki jo na podlagi večletnih poskusov kar najbolje priporočamo in ki so pod jamstvom novih nemških norm k zakonu o kontroli semena.

Semensko deteljo, nemško lucerno kakor tudi domačo, oddaja družba svojim udom. Oddaja samo najskrbneje čiščeno seme, ki je preiskano po državnem preizkuševališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg so opremljene z izvirnimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljate prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

Pri nadrobni oddaji se računi posebej še poština in vrečica ali zavitek. Udje naj z naročanjem ne odlašajo, ker utegne družbi pičila zaloga popti in pozneje navadno dobrega semena ni več po primernih cenah dobiti.

V zalogi so naslednje vrste semenske detelje in trave:

črna ali domača detelja	27.—	Din za kg
lucerna ali nemška detelja	26.—	" " "
bela detelja	20.—	" " "
brezpredenični mačji rep	14.—	" " "
pasja trava	20.—	" " "
angleška ljulika, 844	9.—	" " "
angleška ljulika, 843	12.—	" " "
laška ljulika	11.—	" " "
prvovrstna travniška mešanica	12.—	" " "

Cene za semena veljajo za odjem najmanjše 5 kg in se ovojnina in poština posebe računata. Ovojnina se računa po lastni ceni ter se ne sprejme nazaj, poština znaša od zavitkov do 5 kg 8 Din., od 5 do 10 kg 20 Din., od 10 do 15 kg 30 Din., od 15 do 20 kg 40 Din. Za povzete zavitke je plačati pri predaji razen pristojbin za zavitke še pristojbino za nakaznico. Radi visokih poštnih pristojbin priporočamo udom, da si semena prilično v Ljubljani osebno kupijo. Kdor tega ne more pa naj vsaj kup-

nino naprej vplača potom položnice 10712 na račun Kmetijske družbe pri poštnem ček. uradu, da si prihrani povzetnih pristojbin. Priračunati pa mora vselej k poštnini še dostavnino 3 Din. in ovojnino 3 Din. od vsakih 5 kg poštnega ovoja. Pri odjemu celih vreč naj zahtevajo podružnice posebne ponudbe.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljate. Pri vagonskih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pisмено na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Apneni dušik z 19% dušika, z oljem prepariran, po 210 Din 100 kg, dobi se v vrečah po 75 kg.

Kalijeva sol, 42%, je zopet v zalogi po Din 130.— za 100 kg.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosf. kisline po 180 Din 100 kilogramov z vrečami.

Kostna zdrobna moka z 5% dušika in 20% skupne fosforove kisline po 185 din sto kg.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po 140 dinarjev sto kilogramov.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforovi kisline po 140 din. sto kg.

Thomasova žindra. Po dolgoletnem presledku je prejela družba zopet prvo pošiljatev Thomasove žindre. Gnojilo vsebuje ca 18 odstotkov skupne fosforove kisline in stane z vrečami vred v nadrobni oddaji Din 220.— za 100 kilogramov.

Krmila:

Bučne oljne tropine, jako dobre, sveže kakovosti, po Din 2·50 za kilogram v kolačih brez vreč.

Ogrščine cele tropine (raprove tropine) po 2·30 Din brez vreč. Te tropine v kolačih imajo enako redilno vrednost kakor lanene tropine.

Lanene tropine, zmlete po Din 4.— za kg.

Ribja moka. Odslej ima kmetijska družba v zalogi zopet priljubljeno ribjo moko, ki je izborno močno krmilo za prašiče in perutnino in ki jo je oddala družba pred vojno vsako leto svojim udom mnogo vagonov. Pri ribji moki, ki naj bo pri-

merna za krmljenje, je najvažnejše, da zanesljivo nima v sebi preveč toliščobe in tudi ne preveč soli. Taka ribja moka vsebuje 50—60% beljakovin, 20—30% fosforokislega apna, le 1 do 2% toliščobe in največ 3% soli. Povprečno vsebuje norveška ribja moka le po 2 odstotka soli, je torej absolutno rečna na soli, kar je zlasti važno pri rejih mladih prasičev, ki je sol zanje zelo kvarna. Cena ribji moki pri odjemu 100 kg v originalni vreči Din 8.— za kg, na drobno Din 8:50 za kg. Opozorjamo na strokovni spis glede uporabe in učinka ribje moke, ki je izšel kot št. 41. Gospodarskih navodil.

Riževi otrobi, vsebuječi 17% beljakovin in maščobe, tedaj enakovredne pšeničnim otrobom po 1:90 Din za 1 kg z vrečami.

Poklajno apno vsebuječe 38% fosforove kisline od koje je 80% raztopljive, je zopet v zalogi. Tega prvovrstnega krmilnega apna iz kosti pri nas dolgo let ni bilo dobiti, dočim so udje močno zanj povpraševali. Cena poklajnemu apnu je v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 5:50 kilogram, v manjših množinah po Din 6.— kilogram. Za manjše pošiljke na zunanjo se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev Din 14.— za poštino, zavoj, vozni list itd. Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. Opozorjamo, da je poklajno apno nujno potreben dodatek h krmu, ker krmila nimajo dovolj rudninskih snovi; zlasti fosforove kisline, in da precipitiranega poklajnega apna ni zamenjati z ničrednimi, a dragimi redilnimi štopami za živino.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Bakrena pasta (Bosna pasta) 3:50 Din za kg v čebrih po 100 kilogramov. Čebri se ne računijo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in lahko uporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Glej inserat).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zopern okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 30 Din kilogram, poština in ovoj posebej.

Gumijevi trakovi, najmočnejši od tvrdke Pirèlli, Milano, za vezanje trt po 100 Din kg.

Gumijeve plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 7:50 komad.

Modra galica je razprodana.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petrofenol, sredstvo zoper krvavo uš, po 12:50 Din 1 kg v posodi kupca.

Rafija, majunga expressima, po Din 10 za kilogram.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po 7 Din za 1 kg.

Škropilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena za komad 400 Din.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopaici po 5 kg 35 Din brez poštine.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi ter jo oddaja po 1 Din kilogram.

Žveplovi trakovi na juti za žvepljanje sodov, najboljši, brez arzena po 7 Din kilogram, na azbestu po 11 Din kilogram.

Želatina za čiščenje vina po 45 Din kilogram.

Žveplalniki, ročni po 70.— Din za komad.

Žveplalniki, nahrbtni po Din 300.— komad.

Žveplo, dvojno rafinirano, superventilirano, 85—95 Chancel, 90/100% finosti, v vrečah po 50 kg po Din 4.—, manjše množine po Din 4:50 za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Antiavit v varstvo setev pšenice, turšice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po pol kilograma za 25 Din, četrt kilograma za 15 Din, osemko kilograma za 10 Din, 50 gramov za 6:25 dinarjev.

Stroji: V Zalogi so sledeči stroji:

Trierji (čistilniki) I. a po Din 1500.— za komad; I. b po Din 1250.— I. po Din 1850.—.

Plužni trupi AW 5 po Din 225.—; AW 4 po Din 160.—.

Brane, raznovrstne od Din 175.— do 455.— za komad.

Vinogradniški plugi od Din 205.— do 370 za komad.

Ročni okopovalniki po Din 280.—.

Plugi in drugi stroji dospejo v najkrajšem času.

Kose prvovrstne, so zopet v zalogi in sicer stanejo 65 cm dolge Din 13.— komad; 70 cm dolge Din 14.— komad; 75 cm dolge Din 14:50 komad.

Bergamaški brusni kamni so ravnokar došli. V zalogi so sledeče vrste: 28/29 cm dolge, po Din 12.— za komad; 25/26 cm po Din 12.—; 23/24 cm po Din 8.—; 20/21 cm dolge, po Din 6.— za komad.

Rogaški brusni kamni po Din 2.— za komad.

Na vse denarne pošiljke, naj se napiše, v kakšno svrhu so poslance.

Antiseptično, čisteče, osvežujoče, oživiljujoče in krepkjujoče deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skoz 25 let priljubljen. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštino za 72 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg 333. Hrvaško.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati pol dinarja v denarju ali zamak najmanj na skupaj Din. 5.— sicer se naznanila ne objavijo.

Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Mlinske kamne,

sekane iz najboljših bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jarji ob južni železnici pri Celju.

Priporočila se tvrdka

Josip Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za živalne stroje in kollesa, potrebščine za gospodarstvo, krojače, čevljarje in sešarje.

Ambrož & Grošičar,

strugarska in strojno ključavničarska delavnica. Trnovski pristan št. 32, Ljubljana. Prevzema vsakovrstna popravila kakor tudi delno nova naročila in sicer: poljedelske stroje, mlino itd. ter vsa v to svrhu spadajoča dela. Vsa naročila izvršiva solidno in točno.

Nakupimo več **bukovih drv** takoj ali spom-
vagosov sahik ladi. Ponudbe
navedbe cene poslati Kmetijski družbi v Ljubljani.

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8 pred sodnico. Plačujemo se najvišje dnevne cene

Kupujem ržene rožičke,

sušene gobe, lipov cvet i drugo lekovito bilje. —

Nudim najbolje semenje

za vrt i za njiva. Trgovina semenja Tima Vladisavljević, Beograd.

Kupujem

žive čebele v kranjčih in roje v vsaki množini. Kdor jih ima naprodal, prosim, da mi javi. Anton Zumer, Cebelarsko - trgovska tvrdka na Javorniku, Gorenjsko.

Star biljar

(Billard) za karambol in kegije, sistem Seiffert za obračati, dobro ohranjen, a potreben novega prevlačila, prodajeno ceno kavarna Cafer v Ljubljani, Turjaški trg 6. Primerno za kako graščino ali draštvo.

Kostanjev les

prosto vagon in večje množine v gozdu kupi J. Pogačnik, Ljubljana, Dalmatinova ul. 1./1. Posredovalci se dobro plačajo.

Dober biljard

za obračati s kroglijami in en dober klavir se takoj proda. — Ignacij Paar, Jesenice.

Kupim

eno dobro kozo mlekario, tudi z mladiči. Kupim pa tudi mlade od 3 mesecev naprej stare prasičke za rediti. — Ignacij Paar, Jesenice.

Kupim

kozo sanske pasme, brejo ali z mladičem. Rudolf Sorlechner, Vel. Lašče.

Prodajam

dva vola in štiri jarce. Kupim pa dve telici stare od pol leta naprej. Ivan Šilbar, Mišiče št. 3 pri Otočah.

Stavbeno podjetje.

Mestni stavbenik. ZidarSKI mojster.

Al. in Val. Accetto, — Ljubljana
Trnovski pristan št. 14.

Zaprježena sodna cenila. Prevzema vsakovrstne visoke stavbe v mestu in po deželi (od zunan specielno praktična in higienična gospodarska poslopja in hleve). Izvršitev načrtov in proračunov — nadalje oblastveno koncesijonirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Semena

vseh vrst priporoča Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. — Zahtevajte cenovnik!

Mavec (Gips)

iz glasovitih mavčnih zalog kot umetno gnojilo za trošnje detelje, travnikov, zelenikov i. t. d., kakor tudi razkuženje hlevov, konzerviranje gnoja naj nikdo ne zamudi kupiti. Josip Vauosi, glavna zaloga, Šmarca-Kamnik. Podružnica: Dolenc, Kranj, Anton Stergar, Kamnik. Josip Komatar, Mengeš.

Prodaj

1 taisej, 2 močna poljska voza, 2 stružnika, več krožnih in vihalnih strojev z orodjem za kleparje. Ogleda se v Št. Vidu nad Ljubljano, hiš. št. 20.

Za izboljšanje travnikov

so priporočljivi deteljni odpadki, dobra in tečna krma so pa očiščeni deteljni odpadki, katere ceno dobite pri tvrdki Wilh. Steinherz, Ljubljana.

Sprejme se takoj

oženjen hlapec h konjem za poljsko delo pod ugodnimi pogoji. Dobi tudi zemljo za prasevo. Oskrbništvo grajske Neukloster, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Prodaj

dve žrebeti polkrvni, angleške pasme z rodovniki od izvršnih kobil, eno dve leti, drugo 9 mesecev stare. Oddam tudi 1 leto starega pingavskega bika od zelo dobre molznice. Janko Vilar, posest. Dob pri Domžalah.

Prodaj

1 vagon ca 13 in pol kubičnih metrov hrastovih plohov 4 metre dolgih, 55 mm debelih, čistih brez grč, za sodarsko porabo. — Ivan Müller, posestnik Černomelj.

Več tisoč kg krmilne pese

ima za prodati Ivan Tomšič na Vrhučki.

POZORI!

Najboljši jugoslovanski Eternit, asbestni škrilj je

SALONIT

iz najboljšega splitskega cementa znamka „Salona“ od

„SPALATO“ d. d. portland-cementa, Split.

Glavna zaloga za Gorenjsko: Franc Dolenc, Kranj.

— Ponudbe na zahtevo takoj. —

ANDREJ OSET — Maribor

Aleksandrova cesta 57. — Telefon št. 88. Trgovina deželnih pridelkov, z drvami, vinom in sadjem se priporoča za nakup in prodajo po najugodnejših cenah. Brzjavljivi: Andrej Oset, Maribor.

Pravo semensko grahoro

za zeleno krmo in vsa druga poljska in vrtna semena priporoča Josip Urbančič, trgovina s semeni v Ljubljani, nasproti hotela Union.

Mlatilnico s tresilnikom

na gepelj ali za motorni pogon proda Franc Derling, Hlebece, p. Lesce.

Bika

20 mesecev starega, pingavske pasme, jako tepega in 1 leto staro kobilo pingavske pasme, jako lepo, oba za pleme, proda Jakob Skok, Mengeš.

Za najvišjo ceno prevzame in plača takoj

KOSTANJEV LES

FRANC KUPNIK, Kostrivniška slatina. Podplat pri Rogatcu.

POZIV.

Zadružna centrala r. z. z. o. z. je s sklepom občnega zbora z dne 6. VII. 1920. sklenila razdružitev in likvidacijo. Likvidatorji so: Peter Hauptman, župnik na Dobrovi, dr. Josip Jerič in dr. Marko Natlačen, odvetnika v Ljubljani. Upniki se pozivajo, da svoje terjatve zoper zadruško prijavi v neodložljivem roku enega leta od dneva, ko se ta poziv v „Kmetovalcu“ tretjič objavi.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

ustanovljena leta 1820.

sprejema hranilne vloge proti

3% obrestovanju.

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določilih v pospeševanje obč. koristnih naprav in podjetij na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafličeva ulica št. 9.

Vabilo

na REDNI OBČNI ZBOR Mekarske zadruge v Prevojah in za okolico

registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 7. maja t. l. ob 13. uri v Št. Vidu št. 23 pri Lukovci.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1921.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

OBČNI ZBOR

Kmečke posojilnice in hranilnice Podnart-Ljubno,

reg. zadruge z om. zav., v Podnartu se vrši

dne 23. aprila 1922 v zadružni pisarni ob 3. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Potrjenje računskega zaključka za leto 1921.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti.

Zadružnikom je računski zaključek na vpogled v zadružni pisarni.

Načelstvo.

Za oglušele!

Gospod K. K. v H. piše dobesedno: „Ušesna tromba je pri meni čudovito učinkovala. Sem kakor novorejen in ne morem popisati svojega veselja nad tem, da razumem sedaj najbolj tiho govorico.“

Pri oglušlosti je Plo merjeva (izumitelj) postavno zavarovana ušesna tromba neobhodno potrebna.

Je komaj vidna v ušesu in se uporablja pri trganju v ušesih in pri ušesnih živčnih boleznih. — Na tisoče v porabi! — Nešteto priznanih pisem!

Cena Din. 40.—, 2 komada Din. 75.— Pojasnila brezplačno!

Glavna razpošiljalnica: **E. M. Müller, Monakovo II.** Poštni predal 30 S 12. Pred manje vrednimi ponaredbami se svarli!

KORANIT

asbestni šrilj — za pokrivanje streh
je najboljše sredstvo sedanjosti.

Koranit je neomejeno trpežen.
Koranit tehta na 1 m² samo 12 kg.
Koranit ne odzebe in je nepremočljiv.
Koranit se ne lomi in ne trga, je elastičen.
Koranit je popolnoma siguren proti ognju.
Koranita vihar ne more odtrgati.
Koranit-strehe ni treba popravljati.
Koranit streha je najcenejša, zato ker je
Koranit streha najbolj trpežna.

Vsa pojasnila daje in proračune pošlje:
FRAN HOČEVAR, Žirovnica-Moste, Gorenjsko.
Glavni zastopnik Koranita za Slovenijo.

Elektromotorje

za kmetijstvo in obrt priporoča tvrdka
Industrijsko-električno podjetje

inž. **TURNŠEK & CO. v Ljubljani**
(24) **Sodna ulica št. 1.**

(podružnica v Mariboru, Aleksandrova c. 44.
Edison-Saks.) — Motorji so na zalogi,
so prvovrsten fabrikat in se zanje jamči.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „ELSAFLUID“

kot **KOSMETIKUM**



za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega, čistega in osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot blago delujoče in

zelo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in bolje delujoče nego francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zavitkom in s poštnino za vsakega: 3 dvojnate ali 1 špeciialna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 špec. steklenice . 300 K
24 dvojn. ali 8 špec. steklenic . 570 K
36 dvojn. ali 12 špec. steklenic . 800 K
poštnine prosto na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

Razno: Elza obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elza mentolni klinčič 16 K; Elza posipalni prašek 12 K; pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; glicerini 16 in 60 K; Lysol, Lysiform 48 K; kineški čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; strup za podgane in miši po 16 in 20 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg št. 333 (Hrvaško).

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med petrolej

za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko snadajoča pravila.

Solidno delo!

Cene zmerno! Točna poštežba!

Iv. Jax in sin

Ljubljana.

Gospodarska cesta
šivalni stroji in stroji za pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linca. Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „A D L E R“
Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:

DÜRKOPP, STYRIA, WAFFENRAD.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tannin — Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Lepota

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumnim negovanjem lepote. — Lekarnarju Fellerju je dospelo na tisoče priznalnih pisem iz vseh strani sveta!

„ELSA“ lilijno mlečno milo najboljše blago, najfinejše „milo lepote“; 4 kosi z zavitkom in s poštnino 120 K.



„ELSA“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zajedance, nabore itd., naredi kožo mehko, rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zavitkom in s poštnino 80 K.

„ELSA“ tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd. 2 porcelanasta lončka z zavitkom in s poštnino 80 K.

Prodajalci, kateri naročijo najmanj 12 kosov od posameznih predmetov, dobijo popust v naravi.

Razno: Lilijno mleko 24 K; brkomaz 10 K; najfinejši Hega puder dr. Klugerja v velikih originalnih škatljah 40 K; najfinejši Hega zobni prašek v patentiranih škatljah 40 K; puder za gospe v vrečicah 8 K; zobni prašek v škatljah 12 K; v vrečicah 8 K; Sachet-dišava za perilo 12 K; Schampoon za lase 8 K; rumenilo 12 listkov 48 K; najfinejši parfem po 48 in 60 K; močna voda za lase 80 K. — Pri teh predmetih se računajo zavitek in poštnina posebel.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg št. 333, (Hrvaško).

Platin, zlato in srebro

kupuje trdka

I. AVGUSTIN

Dunajska c. 36

Ivan Komatič

prodajalec strojev v Ljubljani, Gradlišče št. 11, pritišče.

prilporoča kot dolgoletni zastopnik znane, dobre

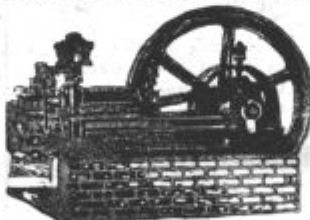
kmetske stroje (slamoreznice, mlatilnice, gepeljne, slamo-rezne nože) i. dr.

Tudi imam v zalogi v Mariboru brzoparilnike vseh velikosti od 60 l dalje, s pocinkanim parnim sodom.

Gepeljne in mlatilnice se pri oddaji po dogovoru tudi postavljajo (montira).

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.



Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev.

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „Welsla“.

Kdor hoče imeti

prvovrstne poljedelske stroje, izborne oralne priprave,

Lokomobile, mlatilnice, sejalne in kosilne stroje, pumpe, slamoreznice i. t. d.



Raznovrsne pluge, brane in okopalnice, osipa/nike, drobilne mlince, reporeznice i. t. d.

(Solidno češko blago).

naj pride pogledat ali naj piše na tovarno zalogo
MELICHAR - UMRATH - BÄCHER
V ŠT. JURJU ob južni železnici.

Kmetska posojilnica

ljubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dojava.

Stanje hranilnih vlog nad 115,000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1,200.000 kron.



Jedilno orodje, žlice, nože, škarje sploh vso nožarsko in galenterijsko robo razpošilja na veliko in drobno po čudovito nizkih cenah veletrgovina in razpošiljalna

R. STERMECKI, Celje 319. (Slovenija). Zahtevajte ilustrirani cenik. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.